



BI Norwegian Business School - campus Oslo

GRA 19502

Master Thesis

Component of continuous assessment: Thesis Master of Science

Final master thesis – Counts 80% of total grade

Utfordringer og muligheter knyttet til regulering av delingsøkonomien i Norge

Navn: Tine Johannessen, Martine Moen

Start: 02.03.2018 09.00

Finish: 03.09.2018 12.00

Navn: Tine Johannessen og Martine Moen

Master of Science in Business – Major in Business Law, Tax and Accounting

Innleveringsdato: 02.09.2018

"This thesis is a part of the MSc programme at BI Norwegian Business School. The school takes no responsibility for the methods used, results found and conclusions drawn."

Forord

Denne utredningen er skrevet som en del av siviløkonomstudiet ved Handelshøyskolen BI i Oslo vårsemesteret 2018. Oppgaven tar utgangspunkt i vår spesialisering i forretningsjus, skatt og regnskap, og dens hovedtema er delingsøkonomien i Norge og juridiske utfordringer knyttet til regulering av denne. Delingsøkonomiens aktualitet og at forekomsten og omfanget av denne typen økonomi er i stadig vekst og utvikling har fanget vår interesse og skapt et ønske om å øke vår kunnskap om temaet. Delingsøkonomi slik man kjenner den i dag er et relativt nytt fenomen og det er derfor lite relatert litteratur og forskning på området sammenliknet med tradisjonelle økonomiske temaer. Vårt formål med oppgaven har dermed vært å kunne bidra med mer kunnskap og innsikt i temaet.

Da vi først bestemte oss for å skrive om delingsøkonomi i Norge var ennå ikke Finansdepartementets *Forslag om opplysningsplikt for formidlingselskaper mv.* sendt ut på høring, og vi ville utforske de juridiske utfordringene virksomheter og privatpersoner står overfor tilknyttet denne økonomiformen. Vi inngikk et casestudie-samarbeid med en delingsøkonomiplattform kalt Cowedo AS og gjennomførte møter med dem tidlig våren 2018. Da høringsnotatet ble publisert tok det for seg det konseptet vi hadde diskutert som en av flere mulige løsninger, nemlig rapporteringsplikt for tredjepart. Siden dette førte til at det vi opprinnelig skulle skrive om ikke ble like gjeldende, avsluttet vi møtene med Cowedo AS og fikk en ny tilnærming til oppgaven. Ettersom høringsfristen for forslaget ikke var før den 1. juni i år, bestemte vi oss i samråd med vår veileder å skrive oppgaven med den antagelse at forslaget kom til å bli vedtatt.

Vi vil takke våre intervjuobjekter for deres tid, samarbeid og bidrag til vår oppgave. En særlig takk rettes til vår veileder Roy K. Kristensen for konstruktive og raske tilbakemeldinger, og til å motivere og bidra til revurdering av oppgaven underveis etter at høringsnotatet kom på banen.

Drammen, september 2018



Martine Moen


Tine Johannessen

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse

INNHALDSFORTEGNELSE	I
SAMMENDRAG	IV
1. INNLEDNING	1
1.1 BAKGRUNN	2
1.2 PROBLEMSTILLING	2
1.3 FORMÅL	3
1.4 TERMINOLOGI	3
1.5 TEORI	4
1.5.1 MOTIVASJON	4
1.5.2 SKATTEUNNDRAGELSE	5
2. LITTERATURGJENNOMGANG	6
3. METODE	8
3.1 FORSKNINGSMETODE	8
3.2 DATAINNSAMLING	8
3.3 VALG AV INTERVJUOBJEKTER	9
3.4 SEMI-STRUKTURERT INTERVJU	9
4. HYPOTESER OG FORSKNINGSSPØRSMÅL	10
4.1 HYPOTESER OG FORSKNINGSSPØRSMÅL	10
4.2 AVGRENSNING	10
5. HØRINGSNOTAT-GJENNOMGANG	11
5.1 GENERELT	11
5.2 FORENKLING OG FORUTBEREGNELIGHET	11

5.3	UTVIDES SENERE	12
5.4	ENKELT Å FORHOLDE SEG TIL	13
5.5	FORHÅNDSUTFYLTE SKATTEMELDINGER	13
5.6	KOSTNADSAVVEINING OG TILLIT	14
5.7	PLIKTER FOR SKATTEPLIKTIG OG TREDJEPART	14
5.8	BESKATNING AV EIENDOM	15
5.9	FORSLAG OM OPPLYSNINGSPLIKT	15
5.10	FORESLÅTTE ENDRINGER	17
5.11	OPPLYSNINGSPLIKTENS KONSEKVENSER	18
6.	<u>DELINGSØKONOMIENS UTVIKLING I NORDEN</u>	<u>19</u>
7.	<u>GRENSEN MELLOM HOBBY OG NÆRING</u>	<u>22</u>
8.	<u>INTERVJUER</u>	<u>22</u>
8.1	COWEDO	22
8.2	GLOBAL HOME	23
8.3	NIMBER	24
8.4	NABOHJELP	24
9.	<u>MULIGHETER OG UTFORDRINGER – EN DISKUSJON</u>	<u>25</u>
9.1	MULIGHETER	25
9.2	UTFORDRINGER	26
9.2.1	POTENSIELT SAMFUNNSØKONOMISK ULØNNSOMT	26
9.2.2	SOSIAL DUMPING	27
9.2.3	GRUNNLEGGENDE RETTIGHETER	27
9.2.4	MINDRE SIKKERHET	27
9.2.5	FRASKRIVELSE AV ANSVAR	28
10.	<u>ANALYSE</u>	<u>29</u>
10.1	HVA ER GJELDENE REGELVERK FOR SKATT OG MERVERDIAVGIFT?	30
10.2	HVA ER REGLENE FOR RAPPORTERINGSPLIKT?	32
10.3:	HVORDAN VIL HØRINGSFORSLAGET PÅVIRKE SAMFUNNET?	32

11.	KONKLUSJON	34
12.	REFERANSELISTE	36
	VEDLEGG	41

Sammendrag

Vi begynte med å ta en gjennomgang av Finansdepartementets *Forslag om opplysningsplikt for formidlingsselskaper mv.* og kommentere dette. Det vi så etter en grundig gjennomgang, var at staten nå ser på delingsøkonomi som et område som må reguleres seriøst på lik linje med andre tradisjonelle områder innenfor økonomi, og at forslagene fremstår som fornuftige første steg etter vår bedømming. Ved å først regulere fast eiendom tar de for seg en industri som det er lettere å få en oversikt over fordi det normalt er snakk om større beløp, mer regelmessig utleie og mer tilgjengelig informasjon sammenlignet med andre mindre industrier.

Vi mener det er behov for en pott for beskatning, slik at det stadfestes et bunnfradrag der man står fritt til inntjening frem til en viss sum, og at all inntjening over dette bunnfradraget beskattes videre. Dette går på tvers av plattformer og industrier, og vil bidra i stor grad til en simplifisering av grensen mellom hobby og næring og vi mener dette dermed vil føre til at etterlevelsen av skattereglene øker.

I løpet av oppgaven har vi konkludert med at tredjeparts rapportering vil være nesten gjennomgående positivt, og at dette bør innføres i et bredere aspekt heller før enn senere. Når systemer kommer på plass tidlig i en prosess vil det utvikle seg med industrien og ha større sannsynlighet for å bli effektivt enn hvis det blir implementert sent på tidslinjen. Vi mener dette er bra for alle parter involvert i lengden, også selv om aktørene vil bli pålagt endringer i systemer og rutiner som vil føre til investerings- og rapporteringskostnader, fordi dette vil føre til likebehandling og likere konkurransevilkår mellom delingsøkonomiaktørene og de som virksomhetene som driver utleie på tradisjonelt vis.

1. Innledning

Denne utredningen ser på hvordan delingsøkonomien i Norge beskattes, hvordan delingsøkonomiplattformer har forholdt seg til spørsmålet om rapportering, hvem som har ansvaret og hvordan dette skal håndteres på best mulig måte med regulering videre slik at samfunnet som helhet vinner på det. Nye lovendringer og reguleringer vil gi økte investerings- og rapporteringskostnader for formidlingsselskapene. Det er viktig at norske selskaper ikke blir skadelidende, samtidig som man må effektivisere prosesser og ressursbruken og få et så ekstensivt bilde av delingsøkonomien som mulig.

Vår hovedproblemstilling er da hele rapporteringsbildet for alle aktørene, både før og etter Finansdepartementets forslag om opplysningsplikt ble sendt på høring. Vi går også igjennom hvordan andre nordiske land har tilnærmet seg samme situasjon vedrørende den økte utbredelsen av moderne delingsøkonomi. Vi analyserer og går igjennom gjeldende rett og konsekvenser av høringsforslaget, og vi tar også for oss mulige måter å tilnærme seg en delingsøkonomi som glir mer og mer inn i tradisjonell økonomi.

Ettersom noe som blir lovfestet skal være så rett frem og klart som mulig, presenterer dette en naturlig utfordring når man skal regulere en type inntjening som ofte er vanskelig å holde oversikt over på grunn av de mange forskjellige områdene inntjeningen kan komme fra, og skillet mellom økonomisk aktivitet som hobby og som næringsdrivende. Dette spørsmålet om grensen mellom hobby og næringsvirksomhet er den klassiske problemstillingen som har blitt debattert siden delingsøkonomi først begynte å øke i omfang, og vi skal dermed også diskutere og kommentere dette.

Den 20. mars i år sendte Finansdepartementet forslag om at formidlingsselskaper mv. plikter å oppgi tredjepartsopplysninger til skattemyndighetene ut på høring. Høringsfristen ble satt til den 1. juni samme år. Departementet sikter med dette på å innføre en rapporteringsordning vedrørende utleie av fast eiendom i første omgang, fra og med den 1. januar 2020. Dette innebærer en opplysningsplikt for

tredjeparter og betyr at det nå skal settes i gang ordentlig regulering av visse aspekter ved delingsøkonomien, og at lov- og forskriftsendringer kommer til å måtte iverksettes for å dekke så mye som mulig av denne økonomiske aktiviteten.

1.1 Bakgrunn

Som vi kommer til å nevne flere ganger i denne oppgaven, har interessen for og utbredelsen av delingsøkonomi økt kraftig de siste årene. Man ser ofte saker på forsiden av aviser og vi som samfunn har delte meninger rundt temaet. Vi vet fra utallige artikler og for eksempel intervjuer utført med Uber-sjåfører at det er en meget høy grad av unnlatt rapportering av opptjent inntekt, noe som kan lede til skatteunndragelse. Dette vil gi negative virkninger på det norske velferdssamfunnet. Ettersom Norge er et velferdssamfunn hvor felleskap og goder er høyt verdsatt av de fleste, har delingsøkonomi dermed satt seg litt på kanten av dette, ettersom det ikke er lagt opp til en systematisk skatterapportering av inntekt opptjent fra småjobber, og at det er opp til hver enkelt. Dette ville vi se nærmere på. Det er en stor utfordring å få innhentet all informasjon fra hver enkelt borger som deltar i delingsøkonomien i varierende grad, og som enten har minimal inntekt i den forbindelse, eller tjener veldig mye. En person kan delta i mange forskjellige former for delingsøkonomi og få en liten inntekt fra mange hold, og dette kan til sammen bli store summer. Dette er vanskelig å fange opp og presenterer en stor utfordring på nåværende tidspunkt. På Skatteetatens hjemmesider stadfestes det at man selv skal rapportere inn alt når man tror man er over hobbygrensen og har krysset over til næring. Spørsmålet som da reises er når den økonomiske aktiviteten går over fra å være hobbypreget, til å bli skattepliktig næringsdrivende virksomhet. Dette er enkelt å feie bort som privatperson når man ikke har et klart regelverk å forholde seg til, og tenke at man tjener “bare litt her og litt der”. Ettersom konseptet delingsøkonomi blir mer og mer utbredt i omfang, tilsier det også at den inntekten som ikke blir rapportert som nevnt gir Norge et økende skattetap for hvert år som går fremover.

1.2 Problemstilling

Vi vil i vår oppgave drøfte problemstillingen

“Hvilke utfordringer og muligheter følger regulering av delingsøkonomien i Norge?”

Vi kommer til å benytte uttalelser fra Finansdepartementet og forskningsstiftelsen Fafo, intervjuer med delingsøkonomiaktører som blir berørt av foreslått rapporteringsplikt, samt relevant teori for å kunne besvare problemstillingen på best mulig måte. Teorien omhandler motivasjon bak å delta som aktør i delingsøkonomi og årsaker til skatteunndragelse.

1.3 Formål

Delingsøkonomi er ikke noe nytt fenomen, i den forstand at parter i alle tider har bedrevet utveksling av varer eller tjenester for å maksimere ressursbruken. Den teknologiske utviklingen de senere år har imidlertid ført til at denne typen økonomisk aktivitet kan utnyttes i en helt annen skala enn tidligere. Selv om delingsøkonomi slik vi kjenner det i dag har skutt fart, er det allikevel lite forskningslitteratur rundt feltet, og dette fremkommer i løpet av oppgaven vår.

Formålet med vår masterutredning vil derfor være å gi et bidrag til eksisterende kunnskap på området. Vi vil forsøke å belyse den økte utstrekningen av delingsøkonomi i Norge, og å gjennomgå de mulighetene og utfordringene dette fører til både når det gjelder samfunnsøkonomisk perspektiv, og når det kommer til juridiske reguleringer.

1.4 Terminologi

Vi kommer til å benytte oss av terminologien “delingsøkonomi” i stedet for “plattformøkonomi”. Dette er på tross av at plattformøkonomi er et mer presist beskrivende begrep, fordi de fleste aktører, store som små, som ikke helt faller inn under begrepet “deling”, fortsatt har blitt omtalt som en del av delingsøkonomien av medier, i hverdagssamtaler og på eget initiativ. For å da få en kontinuerlig sammenheng med andre publikasjoner og være harmonisk med norsk dagligtale

vil vi bruke “delingsøkonomi” og “delingsøkonomiplattform” som fellesbetegnelse.

En definisjon av delingsøkonomi er gitt av delingsøkonomiutvalget i 2017 (NOU, 2017):

Med delingsøkonomi mener utvalget økonomisk aktivitet som formidles gjennom digitale plattformer som legger til rette for ytelse eller utveksling av tjenester og kompetanse, eiendeler og eiendom, ressurser eller kapital, uten å overføre eierrettigheter og i hovedsak mellom privatpersoner.

1.5 Teori

1.5.1 Motivasjon

“Motivation is a psychological process resulting from the interaction between the individual and the environment”

(Latham & Pinder, 2005)

Kontekst er viktig i alle situasjoner, og motivasjon kan springe frem fra en rekke forskjellige kilder og situasjoner. Et godt rammeverk for å diskutere motivasjon er selvbestemmelsesteorien (Ryan & Deci, 2000). Her skilles det mellom “intrinsic” og “extrinsic” som motivasjonsfaktorer. Oversatt kaller vi dette indre og eksterne faktorer. Indre faktorer kan karakteriseres ved at handlingen i seg selv blir gjort uten noen spesiell forventning om belønning, mens eksterne faktorer er når en person handler fordi de er motivert av noe annet enn handlingen i seg selv. Fokuset er også rettet mot hvilken grad denne handlingen er selvmotivert/bestemt, og det er her navnet på teorien stammer fra.

En artikkel i «Environmental Innovation and Social Transitions» fra 2017 analyserer motivasjonen bak å delta i delingsøkonomien (Böcker & Meelen, 2017). De stadfester at tidligere forskning (begrenset som den er) har avdekket at den økonomiske faktoren veier tungt, spesielt for kjøperne av tjenester, og at

andre har funnet miljømessig motivasjon og sosialt drevet motivasjon. Artikkelen tar for seg at forskningen har vært avgrenset til kun en type delingsøkonomi, eller at forskningen har tatt for seg all type delingsøkonomi som én type delingsøkonomi.

En forskningsartikkel fra 2015 presenterer fire distinkte faktorer; bærekraftighet, fornøyelse, økonomi og rykte (Hamari, Sjöklint, & Ukkonen, 2015). De to første faktorene går på indre motivasjon, mens de to sistnevnte går på eksterne faktorer. De oppsummerer i sin studie at for å bruke en delingsøkonomitjeneste flere ganger burde den være fornøyeelig og økonomisk å bruke, ettersom dette var viktige faktorer for å dra nytte av tjenesten. De skriver videre at hvis tjenesten oppfattes som bærekraftig, er det en sterk indikator på positiv innstilling til delingsøkonomi, men ikke bruk av den.

Dette viser til at vi kan spesielt trekke frem “økonomi” som en sterk motivasjonsfaktor til å delta i delingsøkonomien. De andre faktorene spiller også en rolle i riktig kontekst. Vi kan tenke oss at en person hadde vært mindre villig til å delta hvis det ga dem et dårlig rykte / var skadelig for miljøet / ikke var fornøyeelig, slik at alle disse faktorene går sammen for å skape en unik kontekst for deltakelse for hvert enkelt individ.

1.5.2 Skatteunndragelse

En studie fra 2011 av Kleven et. al blant et utvalg på 40 000 skattebetalere i Danmark undersøkte om sannsynligheten for å bedrive skatteunndragelse øker dersom utsiktene til å bli avslørt er lave (H. J. Kleven, Knudsen, Kreiner, Pedersen, & Saez, 2011). Ett av deres tre hovedfunn går ut på at skatteunndragelse er nær null når tredjeparter står for rapporteringen, mens den derimot er betydelig når inntekt må selvrapporeres.

Deres funn bygger på en versjon av Allingham–Sandmo-modellen, der man ser på en situasjon der en skattebetaler avgjør hvor mye inntekt man skal selvrapportere når personen står overfor en sannsynlighet for oppdagelse av skatteunndragelse og

en straff for unnlattelsen (Allingham, M. G. & Sandmo, 1972). Modellen viser sammenhengen mellom risk-nøytrale skattebetalere og sannsynligheten for revisjon som avhenger av rapportert inntekt. Kleven et. al videreutviklet i sin studie modellen ved å innføre rapportering fra tredjepart som element. Et betydningsfullt funn i studiet var at den avgjørende forskjellen i skattebalerens rapporteringsbeslutning kommer an på om inntekten er gjenstand for tredjerrapportering eller om den er kun er selvrapporert.

Kleven et. al sin studie konkluderer med at skatteunndragelsen er betydelig ved selvrapportering av inntekt. Tilbøyeligheten for skatteunndragelse korrelerer negativt med sannsynligheten for oppdagelse av dette, enten denne kommer i form av revisjon i forkant eller at man blir tilsendt et varsel om revisjon i etterkant. Når det gjelder tredjepartsrapportering var studiets resultat at skatteunndragelse foregår i svært lav grad fordi sannsynligheten for oppdagelse allerede er svært høy, og at tredjepartsrapportering dermed fungerer effektivt som element for håndhevelse av lovgivningen. Kleven et al sin artikkel konkluderer dermed også med at ressurser vil bli bedre utnyttet ved å utvide tredjepartsrapportering, enn på kostbar revisjon av selvrapportering av inntekt.

Kleven et al.'s teori om skatteunndragelse støtter opp under hvorfor vi har behov for tredjepartsrapportering, ettersom den viser at skatteunndragelse er et element som ikke kan ignoreres fordi den utgjør en trussel mot den norske velferdsstaten og mot like konkurransevilkår for aktører i økonomien.

2. Litteraturgjennomgang

Delingsøkonomien har vokst kraftig ved hjelp av digitaliseringen via internett og apper, og temaet har opplevd økende oppmerksomhet i nylige år på grunn av et økende fokus på forbruk og bærekraftighet. Når det kommer til spesifikke forskning gjort rundt temaet har vi funnet begrenset med utgivelser. Det er skrevet en masteroppgave ved Norges Handelshøyskole i 2015 som spesifikt omhandler skatteutfordringer ved delingsøkonomien i Norge.

Det er skrevet bacheloroppgaver rundt innovasjon (Hjelmås, Stensrud, & Wilson, 2016) og kjøpsatferd (Nagell & Lodden, 2017). En masteroppgave fra 2016 tok for seg grundig kategorisering av delingsøkonomien i Norge (Hågensli & Solibakke, 2016). I 2017 publiserte Fafo videre forskning rundt omfanget av digitale plattformer kalt «Når sjefen er en app» (Alsos, Jesnes, Øistad, & Nesheim, 2017). Denne forskningsrapporten går i dybden rundt begrepet delingsøkonomi og tar bredt for seg hvordan man skal identifisere plattformene i Norge.

Andre oppgaver de siste årene har omhandlet andre ulike aspekter ved delingsøkonomien i Norge. En artikkel utgitt i fagtidsskriftet Revisjon og Regnskap nr. 3 2017 kalt “Skatt og avgift i delingsøkonomien” dekker temaet godt. Vi blir begrenset til avisartikler og andre kortere utgivelser rundt mangel på regulering, og nå våren 2018 kom høringsforslaget fra Finansdepartementet som kom med en rekke anbefalinger for veien videre vedrørende rapporteringsplikt. Høringsforslaget er det vi baserer vår utredning på. Den norske regjering oppnevnte den 4. mars 2016 et utvalg kalt delingsøkonomiutvalget, som fikk i oppgave å rapportere hvordan delingsøkonomien kan bidra til bedre ressursbruk. Dette resulterte i en rapport levert den 6. februar 2017 kalt “Delingsøkonomien - muligheter og utfordringer” (NOU Norges offentlige utredninger, 2017)

Vi har tidlig i denne prosessen bemerket oss at det er behov for endringer i lovbestemmelser og omstillinger av reguleringer for å tilrettelegge mer for teknologiske fremskritt og en ny delingsrettet hverdag. Høringsnotatet rundt rapporteringsplikt for tredjepart innen utleie av fast bolig er et viktig steg for at aktører innen delingsøkonominæringen får konkrete reguleringer å forholde seg til.

Vår utredning vil være blant de første som omtaler påvirkningen dette kan ha på alle aktørene og konsekvensene og implikasjonene videre. Etersom vi i god tro kan forutse at denne reguleringen setter scenen for videre rammeverk vil det være et ekstensivt behov for videre forskning rundt temaet for å forstå utviklingen av delingsøkonomien enda bedre.

3. Metode

3.1 *Forskningsmetode*

Ved å ta for seg et tema som i stor grad omhandler hvordan nye regler innen delingsøkonomien i teorien kan påvirke alle aktører i samfunnet vårt, var en kombinasjon av kvalitativ og juridisk metode et naturlig valg. Kvalitativ metode tar for seg “kjennetegn/egenskaper ved fenomenet” (Johannesen, Christoffersen, & Tuft, 2011). Vi vil kartlegge dagens situasjon for delingsøkonomien i Norge for å avdekke hva virksomheter samt tilbydere og brukere av tjenester forholder seg til, og konsekvensene høringsforslaget har for disse.

Det er nettopp det at det mangler rettsregler for å regulere delingsøkonomien som er så interessant, og vi skal ta i bruk de lovbestemmelsene som finnes nå som vi mener kan virke regulerende til å belyse utfordringene aktørene står overfor i dag. Ved å også ta i bruk høringsnotatet som en peker for fremtidige endringer i lovbestemmelser, vil vi kommentere både utfordringer og muligheter som dette fører med seg.

Vi har også som supplerende informasjon hatt korrespondanse med noen delingsøkonomiaktører og forhørt oss om hva de tenker rundt tredjepartsrapportering, og hvis de tror kravet om opplysningsplikt vil påvirke dem; i hvilken grad de tror dette vil påvirke dem, både positivt og negativt.

3.2 *Datainnsamling*

Denne oppgaven baserer seg i hovedsak på sekundærdata. Som primærdata har vi samtaler med delingsøkonomiplattformen Cowedo og Thanabal Vijayaindra, som har grunnlagt et firma som skal lanseres på Cowedo sin plattform. Vi har også hatt korrespondanse med Nabohjelp og Nimber via e-post.

Primærdata er data vi selv samler inn og som ikke ligger ute tilgjengelig, slik som samtaler, spørreundersøkelser og eksperimenter. Sekundærdata er allerede tilgjengelig i form av forskningsoppgaver, eksperimenter og artikler, ergo alt av offentlige kilder. Som nevnt er det slike data vi har basert mesteparten av vår

oppgave på, ved å samle sammen informasjon og drøfte og reflektere rundt disse. Finansdepartementets høringsnotat vil være vår største sekundære kilde, og vil bli supplert med annen informasjon. Når det er sagt, så avdekket vi gjennom vår litteraturgjennomgang at det er lite forskning på området, og vår diskusjon rundt høringsnotatet spesielt vil for en god del bestå av egne synspunkter som blir støttet opp av kunnskap vi har tilegnet oss i løpet av denne prosessen med arbeidet med vår oppgave.

3.3 Valg av intervjuobjekter

Vi ønsket å komme i kontakt med aktuelle norske delingsøkonomiaktører. Vi kontaktet åtte plattformer, og fikk gode svar fra fire av disse. Vi ønsket variasjon i type industri, og disse fire representerer dette. Cowedo AS' forretningsmodell er å utvikle tjenester innenfor delingsøkonomi og hører til under kategoriseringen "programmeringstjenester". Cowedo ønsker å tilby en plattform for delingsøkonomi som muliggjør at sluttbrukerne av plattformen kan opptre som både tilbydere og konsumenter på tvers av markedsplasser (The Hub, 2017). Global Home er en bruker som ønsker å lansere sin virksomhet via Cowedo, og Global Home innehar dermed innsikt i hva et firma ønsker seg av delingsplattformen den skal benytte seg av. Nimber er en logistikkplattform for transport av varer samme vei som man skal, mot betaling, og Nabohjelp representerer utveksling av små tjenester i utgangspunktet uten betaling men også kjøp av tjenester for en mindre sum. Disse fire representerer synspunkter vi var interesserte i. Vi har også forsøkt å komme i kontakt med Airbnb uten hell, og vi fant ingen norsk pressekontakt for selskapet.

Det var ingen av de kontaktede selskapene som ønsket å være anonyme i forbindelse med vår oppgave. Vi hadde personintervju med Cowedo AS og Global Home, og e-postkorrespondanse med Nimber og Nabohjelp.

3.4 Semi-strukturert intervju

Vi har hatt et åpent intervju som har ført seg mer som en samtale med det målet å finne ut av tanker og meninger rundt tredjepartsrapportering i forbindelse med

intervjuobjektets firma (“Strukturert intervju – Store norske leksikon,” 2018).

Intervjuobjektene ble stilt tilnærmet like spørsmål, samtidig som at objektene stod fritt til å føre samtalen ut i fra deres standpunkter og situasjon. Vi har derfor ikke hatt noen konkret mal for intervjuet.

4. Hypoteser og forskningsspørsmål

4.1 Hypoteser og forskningsspørsmål

Oppgavens to hypoteser er som følger

“Nåværende skattemessige regler er ikke tilpasset delingsplattformenes behov”

“Høringsforslaget som kom den 20. mars i år vil gjøre det enklere for en delingsøkonomiplattform med hensyn til rapportering”

Hypotesene diskuteres ved å besvare følgende forskningsspørsmål

Hva er gjeldende regelverk for skatt og merverdiavgift?

Hva er gjeldende regelverk for rapporteringsplikt?

Hvordan vil høringsforslaget påvirke samfunnet?

4.2 Avgrensning

Da delingsøkonomi i svært stor grad foregår igjennom en digital formidlingsplattform er det ikke sjeldent at den økonomiske aktiviteten krysser landegrensene, men vi har valgt å ikke gå inn på internasjonale lover rundt delingsøkonomi og spørsmålet rundt hvor et firma er skattemessig hjemmehørende. Beslutningen begrunnes med at denne diskusjonen ville vært en

avsporing fra kjernen i vår oppgave. Vi har også valgt å ikke gå inn på hvitvasking og MVA-regler i forbindelse med delingsøkonomi.

5. Høringsnotat-gjennomgang

5.1 Generelt

Vi tar for oss “Høringsnotat – Opplysningsplikt for formidlingselskaper mv.” saksnummer 18/1310 fra Finansdepartementet datert den 20.03.2018 (Finansdepartementet, 2018). Dette høringsnotatet er et oppdrag fra departementet rettet mot skattemyndighetene om å utarbeide et utkast angående opplysningsplikt for formidlingselskaper. Departementet ønsker som nevnt at rapporteringsordningen, for utleie av fast eiendom som begynnelse, skal iverksettes fra og med den 1. januar 2020. I svært korte trekk går høringsforslaget ut på at de som gjennom en digital plattform har tilbudt tjenester eller utleie av kapitalobjekter, vil ha en opplysningsplikt til skattemyndighetene. Det er foreslått en avgrensning som omhandler tredjepart med spesifikke gjennomførte transaksjoner. Dette skal gis uten oppfordring. Dette begrunnes med at det vil komme samfunnet til gode ved å effektivisere rapporteringsprosessen, unngå skatteunndragelse og opprette en mer sammenliknbar konkurransesituasjon for konkurrerende tradisjonelle virksomheter. Vi mener at det har vært behov for et mer rettferdig konkurransegrunnlag for alle involverte parter, og at dette er et godt steg for å oppnå dette.

5.2 Forenkling og forutberegnelighet

“Forslaget vil gjøre det enklere for tjenesteytere og utleiere i delingsøkonomien å betale riktig skatt, og vil bidra til likere konkurransevilkår for næringslivet”

– Finansminister Siv Jensen

Det blir påpekt at på bakgrunn av delingsøkonomiens uklare grenser og omfanget av de forskjellige tjenestene og kanalene, vil det være vanskelig å komme med en lovbestemmelse som legger opp til en plikt uten å gi klare avgrensninger. Det skal

være «forutberegnelighet» både for de som skal gi opplysningene og for dem det skal gis opplysninger om. Det dette innebærer er at det ikke skal være vanskelig å forutse hvilken informasjon som blir videreformidlet, og informasjonen skal være relativt rett-frem å finne frem til. Finansdepartementet har nå i første omgang latt rapporteringsplikten gjelde «faktiske gjennomførte transaksjoner» i forbindelse med utleie av fast eiendom, da utbredelsen av delingsøkonomi er aller størst på dette feltet, og det nevnes at dette forventes å kun være første trinn. Vi mener dette er et godt første steg, og vil presisere at det er viktig at den videre utvidelsen kommer fort på banen ettersom det er mye mer innenfor delingsøkonomi å regulere. Dette vil gagne alle de involverte, man må bare vente å se hvor stor belastningen på tredjepart kommer til å bli, ettersom denne ekstra lovpålagte rapporteringen vil føre til økte kostnader. Disse må veies opp mot samfunnsnyttene rapporteringen fører med seg, ved blant annet likere konkurransevilkår og vanskeliggjøring av skatteunndragelse.

5.3 Utvides senere

I høringsnotatet nevnes det at det vil være aktuelt å utvide rapporteringsplikten senere til andre områder av delingsøkonomien, herunder formidling av utleie av bil og persontransport. Dette er nemlig også områder av tjenesteyting der delingsøkonomi blir hyppigere benyttet som alternativ til tradisjonell virksomhet, men der omfanget per i dag ikke er like utbredt som ved utleie av fast eiendom. Når det gjelder skattlegging av inntekter fra småjobber og tjenester vurderes det av Finansdepartementet å endre regelverket for å forenkle grensen mellom hva som er hobbyinntekt og hva som skal regnes som næringsvirksomhet, uavhengig om formidlingen av tjenesten/utleien foregår via en digital plattform eller ikke. Skatteetaten har vurdert tiltaket til å være «godt egnet til å sikre etterlevelsen av skattereglene uten å være for byrdefullt for formidlingsselskapene». Det har da blitt tatt i betraktning at en slik tredjepartsrapportering i noen tilfeller vil være ressursmessig krevende for delingsøkonomiplattformen.

5.4 Enkelt å forholde seg til

Det nevnes at det skattemessig ikke er noen forskjeller på delingsøkonomi og andre tradisjonelle former for formidling. Da er det jo også meget viktig at det blir skattemessig behandlet på lik linje, og at det er enkelt å forholde seg til hvilke reguleringer som gjelder.

At det er enkelt å forholde seg til er viktig for alle parter involvert. Ettersom privatpersoner utgjør stor del av både tilbyder av tjenester og brukere av tjenester ligger det da til grunn at de ikke har så god kontroll på formalitetene rundt lover og regler innen delingsøkonomiarenaen. I en ideell verden kan man legge frem at det forventes at man selv tar ansvar for å holde seg oppdatert og følge lovverket, men dette er ikke realiteten. Det er bevist gang på gang at vår natur ofte lener mot å tenke at det “ikke er så farlig” og at man skal ta det senere, eller at man unngår spørsmålet helt i håp om å spare litt penger. Det vi sikter til her er mørketallene innen skatteunndragelse rundt plattformtjenester. Vi kan vise til et eksempel som styrker opp under dette, hvor en artikkel i VG rapporterer på en konferanse om svart økonomi (Haugsbø, 2017). Her skrives det at skattemyndighetene har avdekket at 9 av 10 Uber-sjåfører ikke overholdt skattereglene. Selv om Uber nå har lagt ned deler av sitt foretak i Norge mens de avventer en avklaring rundt løyvereglene for drosjebil, står fortsatt statistikken som et eksempel på mørketallene. Inntekt blir altså ofte ikke innrapportert når man har nådd den skattefrie grensen, og vi kan gå ut i fra at dette er en blanding av bevisst unndragelse og enkel uvitenhet, og at dette skjer på lik linje ved andre typer plattformøkonomi.

5.5 Forhåndsutfylte skattemeldinger

En opplysningsplikt for formidlingsselskaper (tredjeparten) vil føre til at skattemyndighetene kan forhåndsutfylle skattemeldinger. En slik tredjepartsrapportering vil muliggjøre å avdekke forsøk på skatteunndragelse ved at skattemyndighetene vil få større oversikt om det er feil i opplysninger som den skattepliktige selv innrapporterer.

5.6 Kostnadsavveining og tillit

Rapporteringsplikt for formidlingsselskapene vil medføre kostnader for tredjepartene. Disse kostnadene må avveies mot den nytte skattemyndighetene vil få av rapporteringen, samt mot nytten den skattepliktige får av dette, blant annet ved at det vil forenkle muligheten for den skattepliktige å vurdere den skatteplikt han eller hun har.

Jf. skatteforvaltningsloven (sktfvl.) kapittel 8 har den som har skattepliktig inntekt eller merverdiavgiftspliktig omsetning fra delingsøkonomi plikt til å gjennom sin skattemelding å opplyse om dette til skattemyndighetene. Det norske skattesystemet er således i stor grad basert på og bygd opp på tillit. I SSBs artikkel «Nordmenn på tillitstoppen i Europa» fremgår det at den Den europeiske samfunnsundersøkelsen fra 2014 konkluderte med at nordmenn har stor tillit til ulike politiske institusjoner sammenliknet med andre europeere (Kleven, 2016).

5.7 Plikter for skattepliktig og tredjepart

Imidlertid er det slik at selv om det foreligger egen opplysningsplikt for den skattepliktige, har skattemyndighetene adgang til å kontrollere både skattepliktige og eventuelle tredjeparter, jf. sktfvl. kapittel 10. Sktfvl. § 10-2 (1) pålegger enhver tredjepart å formidle opplysninger som kan ha betydning for en skattepliktig til skattemyndighetene. Formidlingsselskaper kan dermed falle inn under denne paragrafen angående skattemessige forhold til tjenesteyter/utleier. I tillegg mottar skattemyndighetene også tredjepartsopplysninger etter sktfvl. kapittel 7. Per i dag utgjør dette hovedsakelig opplysninger om inntekts- og formuesskatt fra arbeidsgivere og banker.

Reglene i sktfvl. kapittel 7 pålegger en uoppfordret plikt for tredjeparter å oppgi opplysninger om andres skatteforhold, og denne plikten er ikke begrenset til norske selskaper. Høringsnotatet stadfester at en eventuell opplysningsplikt for digitale plattformaktører også vil gjelde dersom selskapene befinner seg i utlandet dersom for eksempel eiendommen eller tjenesten som formidles ligger i Norge. Myndighetene ser imidlertid utfordringer på dette området ved hvordan denne plikten skal kunne kontrolleres overholdt, men høringsnotatet oppgir at

skattemyndighetene ser på samarbeid med andre land for overholdelse av regelverket som aktuelt. Rundt dette mener vi at det vil være vanskelig å kontrollere dette selv om man oppnår et tett samarbeid med vertslandet.

5.8 Beskatning av eiendom

Når det gjelder utleieinntekter av eiendom skal dette som hovedregel beskattes som kapitalinntekt, jf. skatteloven (sktl.) §§ 5-1 og 5-20. Utleieinntektene beskattes på samme måte uavhengig av om utleien foregår gjennom en delingsøkonomiplattform eller på tradisjonelt vis.

Det er imidlertid unntak fra dette i sktl. kapittel 7. Utleie av egen bolig er ikke skattepliktig dersom det er snakk om langtidsleie, dvs. at leieforholdet har en varighet på utover 30 dager og dersom eieren av boligen benytter minst halvparten av boligen selv. Leie utover 30 dager der halvparten eller mer av boligen leies ut er også skattefritt inntil kr 20 000 årlig. I begge tilfellene utregnes ikke dette etter boligens areal, men etter utleieverdi, jf. sktl. § 7-2 (1).

Delingsøkonomiplattformer med Airbnb i spissen er hyppig benyttet som formidling av kortidsutleie. Særlig relevant i denne sammenheng er at skattefritaket for korte utleieforhold ble fjernet fra og med inntektsåret 2018 (Nordstrøm, 2017). Jf. sktl. § 7-2 (2) skal korttidsleie, dvs. utleie med en varighet på mindre enn 30 dager, nå beskattes på lik linje som fritidseiendom. 85 % av utleieinntektene som overstiger kr 10 000 regnes i disse tilfellene som skattepliktig inntekt. Dette er et bunnfradrag, slik at det kun er inntekt som overstiger denne grensen som vil være skattepliktig (Skatteetaten, 2017). Beslutningen om å fjerne skattefritaket for korte utleieforhold kommer i kjølvannet av at moderne delingsøkonomi har muliggjort at kortidsutleie av egen bolig har økt i omfang på kort tid via plattformer som Airbnb.

5.9 Forslag om opplysningsplikt

Det som blir foreslått i høringsnotatet er en generell lovbestemmelse som ikke skal være begrenset med tanke på bransjer og områder, men som nevnt gjelder

forslaget utleie av fast eiendom i første omgang. Dette er ment for alle som formidler utleie av fast eiendom, ikke bare digitale plattformer. Denne generelle bestemmelsen er laget slik at den legger opp til regulering og rapportering for hele delingsøkonomien (“Finansdepartementet vil at deleaktører skal rapportere til Skatteetaten,” 2018), og NHO Reiselivsjef Kristin Krohn Devold er meget positiv innstilt til bestemmelsen. Hun mener at “Norge trenger en offensiv politikk” på området (NHO Reiseliv, 2018). Dette er vi enig i, ettersom vi ikke kan predikere vekstraten til delingsøkonomien, og derfor burde ikke rapporteringsplikt delingsøkonomi som helhet la vente på seg.

Det som ønskes vedtatt at skal bli rapportert av tredjepart er “hva som er formidlet og betalingen for dette”. Finansdepartementet foreslår at lovbestemmelsen skal angi hvilke opplysninger som skal gis av formidlingsselskapene, blant annet om hva formidlingen gjelder og om det som er betalt. Dette er for å ikke skape tvetydighet og forvirring rundt en lov. De poengterer at når det skrives en lovhjemmel må denne være skrevet slik at den sikrer “forutberegnelighet” for alle parter. Ifølge jusleksikon.no er forutberegnelighet ment som at “rettsregler skal sikre at like tilfeller behandles likt” (Jusleksikon.no, 2018). Vedrørende betaling erkjenner Finansdepartementet at dette bildet er komplekst, og de har tenkt at når man ser på dette skattemessig, kan man fokusere på informasjon som “er relevant for beskatning av inntekt” og “faktisk gjennomførte transaksjoner”.

Selv om delingsøkonomien som oftest består av privatpersoner som er tjenesteyter/utleier og kjøper/leietaker, benytter også profesjonelle virksomheter formidlingsselskaper på denne måten. Dette gjør at formidlingsselskapene ikke vil ha helt sikre opplysninger om aktørenes skattemessige forhold, fordi inntektene kan variere mellom å være for eksempel arbeidsinntekt eller kapitalinntekt, eller skattefrie. Allikevel vil en opplysningsplikt slik vi anser det gjøre det lettere for skattemyndighetene å avdekke når for eksempel skatteplikt inntreffer hos en utleier, jf. sktl. § 7-2 (2) om korttidsutleie av egen bolig, der som nevnt 85 % av utleieinntekten er skattepliktig over kr 10 000.

5.10 Foreslåtte endringer

Rent lovteknisk foreslås endringer i sktfvl. kapittel 7 om tredjeparters opplysningsplikt. Et alternativ som fremlegges er å implementere opplysningsplikten for digitale formidlingstjenester i eksisterende lovbestemmelser i kapittelet. Dette vil særlig være relevant for sktfvl. §§ 7-5 (1) annet punktum og 7-5 (7) vedrørende henholdsvis formidlere av utleie av fast eiendom og drosjesentraler.

Et vesentlig hovedelement ved høringsnotatet er imidlertid at selv om opplysningsplikten etter sktfvl. kapittel 7 bør være teknologinøytral, så erkjenner departementet at det i begynnelsen nå vil være hensiktsmessig å regulere opplysningsplikten for digital tjenesteformidling innenfor *samme lovbestemmelse*. Dette begrunnes med at de digital tjenesteformidling har forretningsmessige sammenfallende trekk, uavhengig av hva slags type tjeneste/utleie det dreier seg om. Vi anser dette som fornuftig for å få fortgang i en innføring av rapporteringsordning som omfatter delingsøkonomi. Ideen om å komme med eksempler på vanlige typer delingsøkonomiaktiviteter i en bestemmelse i sktfvl. § 7-5 (8) og fastsette mer nøyaktig i forskrift hva innholdet i opplysningsplikten skal være når det gjelder formidling av utleie av fast eiendom, mener vi vil være fordelaktig. Vi er av den oppfatning at denne vil kunne bidra ytterligere til å konkretisere opplysningsplikten for formidlingsselskapene slik at rapporteringen fra dem vil bli mer fullstendig.

Høringsnotatet kommer også med en rekke konkrete forslag til rent faktisk hvilken informasjon av den formidlingsselskapene besitter som skal omfattes av rapporteringsplikten. Eksempler som nevnes er blant annet opplysninger i forbindelse med betaling som nevnt ovenfor, slik som kontonummeret som leien skal betales til for å kunne identifisere mottakeren av leiebetalingen, og fødselsnummer, navn og adresse på utleieren. I tillegg nevnes at opplysningsplikten skal omfatte utleieeiendommen for å kunne identifisere denne, blant annet objektets adresse, samt opplysninger som varighet av selve leieforholdet for å kunne vurdere om leieinntektene er skattepliktige, jf. sktl. § 7-2 (1). Det er positivt at rapporteringsplikten blir konkretisert slik at

formidlingsselskapene på best mulig måte har nok informasjon til å overholde sin rolle som informasjonspliktig.

5.11 Opplysningspliktens konsekvenser

Høringsnotatet utreder konsekvensene av opplysningsplikt når det gjelder formidling av fast eiendom, da det er denne type pliktig tredjepartsopplysning som lovforslaget er begrenset til å gjelde i første trinn. Det antas at dette vil omfatte omtrentlig 100 aktører.

Det vises i høringsnotatet til en nytte-kostnadsanalyse som er blitt foretatt for å kunne bedømme den samfunnsøkonomiske lønnsomheten av den foreslåtte opplysningsplikten, med hensyn på de som evt. vil være opplysningspliktige, de skattepliktige og Skatteetaten. Nytte-kostnadsanalysen konkluderer med at effekten av en slik opplysningsplikt vil være samfunnsøkonomisk overveiende fordelaktig. Opplysningsplikten vil som nevnt redusere muligheten for skatteunndragelse, som kan være et konkurransefortrinn. Det vil dermed være samfunnsøkonomisk gunstig dersom opplysningsplikten vedtas fordi likere konkurransevilkår mellom tradisjonelle utleievirksomheter og aktører innenfor delingsøkonomi som bedriver utleie av fast eiendom vil føre til at ressursene vil bli utnyttet mer effektivt.

Konsekvenser for de opplysningspliktige

Ifølge høringsnotatet har aktørene som Skatteetaten har kommunisert med vedrørende en eventuell opplysningsplikt vært positiv til forslaget fordi dette som nevnt vil fremme likere konkurransevilkår. Plattformaktørene vi har hatt dialog med yrer alle at de vil forholde seg til endringer i norsk lovgivning som vil omfatte deres virksomhet. Tiltaket vil generere kostnader for disse i form av både investering i å få på plass det tekniske rundt opplysningsplikten og en kontinuerlig rapportering. Allikevel angir blant annet Cowedo at benyttelsen av dem som aktør muligens vil øke dersom brukerne vet at etterlevelsen av skattereglene blir overholdt og tatt hånd om, noe de imøteser positivt.

Konsekvenser for de skattepliktige

Det fremkommer etter anslag fra Skatteetaten at minst 50 000 skattepliktige vil bli omfattet av tiltaket med opplysningsplikt. Tredjepartsrapporteringen vil forenkle overholdelsen av skattereglene for disse, da deres skattemelding vil være forhåndsutfylt med leieinntekter innrapportert fra tredjepart.

Konsekvenser for Skatteetaten

Tredjepartsrapportering vil i alle tilfeller være mer fullstendig og dermed av bedre kvalitet enn selvrappotering av inntekt av den skattepliktige. Dette vil gi mulighet for økt automatisering innad i Skatteetaten, ved å for eksempel kunne forhåndsutfylle skattemeldingen med relevante opplysninger vedrørende utleie av fast eiendom.

I høringsnotatet estimeres innføringskostnadene av opplysningsplikten til 16 millioner kroner for etaten samt årlige kostnader i forbindelse med forvaltning av opplysningene til omtrentlig 2 millioner kroner. Kostnadene må, som vi har nevnt, veies opp mot nytten av at rapporteringen av opplysningene øker i tillegg til at disse vil være mer presise, slik at muligheten for og omfanget av skatteunndragelse vil reduseres. Tiltaket om å innføre opplysningsplikt vil dermed føre til en totalt sett mer korrekt skatteberegning. Videre vil dette gagne det norske velferdssamfunnet som helhet.

6. Delingsøkonomiens utvikling i Norden

Dette avsnittet ser på om Norge utvikler seg i en annen retning enn andre land i Norden når det gjelder delingsøkonomi, eller om trenden er lik.

På grunn av den digitale utviklingen og teknologien som benyttes ligger det i delingsøkonomiens natur at denne formen for økonomi er grenseoverskridende. Tilbydere og kunder som benytter samme delingsplattform kan være hjemmehørende i ulike land, og delingsøkonomiselskaper er gjerne flernasjonale.

NOU 2017:4 kapittel 9 gjennomgår en utvikling av regelverk og politikktutforming internasjonalt og fastslår at det er få land som per i dag (2017)

har gjennomført lovendringer rettet mot delingsøkonomi. I avsnitt 9.3 er prosesser tilknyttet delingsøkonomien i utvalgte land presentert, blant annet Norden. Etter at NOU-en ble publisert i 2017 er det ikke blitt fremmet noen konkrete forslag til lovendringer i de nordiske landene (Finansdepartementet, 2018).

I Sverige fremmet en utredning fra et regjeringsoppnevnt utvalg, «Taxi og samåking – i dag, i morgon och i överimorgon» (SOU 2016:86) et forslag for å erstatte ordinære taksametre i taxier med en kontrollutrustning, med det formål å forenkle Skatteverkets muligheter til å kontrollere drosjenæringens skatterapportering (Näringsdepartementet, 2016). Ifølge svenske Dina Pengar har transporttjenesten UberPOP lagt ned sin virksomhet i Sverige i kjølvannet av en dom i mars 2016 der en UberPOP-sjåfør ble dømt for å ha bedrevet taxivirksomhet uten tillatelse (Lindqvist, 2016). I Norge trakk UberPOP seg ut frivillig i vente på å drive lovlig (Hopland, 2017).

Når det gjelder delingsøkonomien i Danmark fremgår det av NOU-rapporten at økonomiformen særlig gjelder utleie av egen bolig, eget feriehus og egen bil, og at det er delingsøkonomiselskaper som Uber og Airbnb som er mest utbredt. Fire av ti dansker som hadde bedrevet privat utleie de to siste årene hadde helt eller delvis unnlatt beskatning av utleieinntektene, ifølge analyseselskapet Epinions spørreundersøkelse presentert i september 2016 (Deloitte, 2016). I oktober 2017 la den danske regjeringen frem rapporten «Strategi for vekst gjennom deleøkonomi», der fire deløkonomiske mål ble lansert i tillegg til 22 initiativer som skal bidra til å blant annet skape større tillit i delingsøkonomien, herunder ved å sikre korrekt skattebetaling (Erhvervsministeriet, 2017). Et av forslagene som ble presentert var å kreve et forpliktende samarbeid mellom danske skattemyndigheter og delingsøkonomitjenestene om automatisk innberetning av inntektsopplysninger, ved å utvikle en digital innberetningsløsning for digitale plattformer og betalingsformidlere.

I mai 2018 ble det inngått en samarbeidsavtale med Airbnb og det danske skattevesenet om rapportering av brukernes leieinntekter (Skatteministeret, 2018). Skatteministeret i Danmark sier at Danmark er det første landet i verden med en

slik avtale, og at de nå skal utvikle en digital rapporteringsløsning for å automatisk sende nødvendig informasjon videre. Denne avtalen er ikke en lovverksendring som vi får i Norge rundt temaet, men det peker mot en lik tankegang og utvikling innad i Norden når det gjelder delingsøkonomi.

I likhet med i Sverige falt det i Danmark en domsavsigelse i 2016 tilknyttet Uber, der retten fastslo at kjøring uten løyve er straffbart. Seks Uber-sjåfører ble dermed dømt med bøter for brudd på den danske taxiloven, da retten anså dette som ikke å være samkjøring. Etter regjeringsskiftet i Danmark i november 2016 har den nye regjeringen fremlagt fem hovedpunkter for en ny taxilovgivning.

Finske myndigheter har kommet opp med veiledning til hvordan delingsøkonomiaktører som Uber og Airbnb skal beskattes. I tillegg sikrer forbrukermyndighetene i landet gjennom veiledning at deltakerne blir informert om kravene som forbrukervernreglene setter for disse aktørene.

Også på Island er det først og fremst tatt tak problemstillinger knyttet til utleie av eiendom gjennom Airbnb, mens andre sider ved delingsøkonomi per 2017 ikke er blitt gjenstand for gjennomgang (NOU 2017:4). Når det gjelder Airbnb er det vedtatt en ny lov, der man i henhold til denne har mulighet til å leie ut rom i inntil 90 dager per år uten å måtte gå til anskaffelse av statlig lisens. Utleie må imidlertid registreres hvert år, og er begrenset til 1 million islandske kroner årlig. Overstiges denne grensen, kan man fratas retten til å drive utleie og/eller bli bøtelagt.

Som nevnt ligger det i delingsøkonomiens natur at denne er grenseoverskridende og dermed ikke begrenset til nasjonale rammer. Utviklingen angående regulering av delingsøkonomi i ulike land i Skandinavia har likhetstrekk, landene i Norden vurderer eller allerede har gått mer eller mindre systematisk til verks for å håndtere ulike aktuelle problemstillinger rundt delingsøkonomi. Det vil dermed være muligheter for at Norge kan ta til seg lærdom fra andre lands erfaringer med ulike tiltak, og omvendt. Det er derfor også nærliggende å anta at Skandinaviske land kan samarbeide rundt utviklingen av tiltak for å regulere mulighetene og utfordringene knyttet til delingsøkonomi.

7. Grensen mellom hobby og næring

Grensen mellom skattefri inntekt fra en hobby og inntekt fra skattepliktig næringsvirksomhet er ikke definert i lovverket i Norge. Ifølge Altinn (2017) skal man selv vurdere om den økonomiske aktiviteten som man driver er en hobby, eller om den skal regnes som næringsvirksomhet. For at den økonomiske aktiviteten skal regnes som næringsvirksomhet, må den «drives for egen regning og risiko, ha et visst omfang, være egnet til å gå med overskudd over tid og ta sikte på en viss varighet» (Skatteetaten, 2016a). Er man i tvil blir man bedt om å kontakte Skatteetaten. Man kan naturligvis tenke seg at dette vil være flere som ikke gjør dette. Det er enkelt å bare ikke rapportere, og det er enkelt å ikke bli oppdaget. Hvis man ønsker å rapportere inn at en hobby har gått fra å være hobby til å bli en næringsvirksomhet, må man fylle ut et skjema og legge det som vedlegg sammen med skattemeldingen. I statsbudsjettet antydte regjeringen at vi kan ha en pott hvor vi kan jobbe skattefritt, og at all inntekt som overstiger denne potten vil bli automatisk rapportert i skattemeldingen. Overstiger inntekten den tenkte potten, vil alt bli skattepliktig, og MVA-pliktig for alt over kr 50 000. En slik pott syntes vi på bakgrunn av alt vi har lest i forbindelse med vår utredning å være en god løsning. Denne løsningen vil være effektiv i et system hvor tredjepart rapporterer videre all inntekt til skattemyndighetene, uavhengig av type tjenesteyting/utleie. Det vil da være på tvers av plattformer og industrier.

8. Intervjuer

Vi har oppsummert samtalen vi har hatt med disse fire firmaene under.

8.1 Cowedo

Cowedo AS mener at tredjepartsrapportering vil være positivt for bedriften, selv om det må utvikles en IT-løsning som skal ta for seg dette og at dette vil medføre økte kostnader. Vi kom opprinnelig i kontakt med Cowedo AS fordi selskapet gjerne ville finne ut av hvordan de skulle håndtere skattespørsmålet i forbindelse

med plattformen og hvordan dette teknisk skulle implementeres (Cowedo, 2018). Tredjepartsrapportering vil løse deres utfordring på dette feltet. Kostnadene vil være investeringer i utviklingsfasen og for opprettholdelse av systemet, men en av grunnleggerne av Cowedo har teknisk IT-bakgrunn og er i stand til å håndtere selve implementeringen. Selskapet har hele veien vært proaktive rundt det å forholde seg til det norske lovverket. Ettersom en slik rapportering vil bli standard for alle plattformer kommer ikke dette til å påvirke kundebasen deres.

8.2 Global Home

Dette intervjuet ble gjennomført 21. februar 2018 i Cowedo AS sitt møtelokale. Global Homes grunnlegger, Thanabal Vijayandra, startet opp sin virksomhet innen flytting av ansatte over landegrensene i 2012. Vijayandras firma Kichans skal nå bli Global Home, og lanseres på delingsplattformen til Cowedo AS. Firmaets forretningsmodell er å “help professionals across borders”, ved å blant annet tilby veiledning angående avtalerett, compliance mm. og å være behjelpelig med å møte myndighetskrav som kundene blir pålagte. Vijayandra så en mulighet i markedet med utgangspunkt i B2C. Det er en stor påkostning for firmaer å leie inn selskaper som tar seg av visum og andre relaterte praktiske problemer. For små og mellomstore bedrifter kan dette terskelbeløpet bli for høyt og gjøre at de ikke får ansatt optimalt. Global Home skal tilby hjelp fra start til slutt i en helt annen prisklasse enn store konsulentselskaper.

Global Home forventer på vegne av sine kunder at Cowedos plattform skal ha oppdaterte opplysninger vedrørende skattemessige forhold, for eksempel den tekniske utfordringen knyttet til hvordan MVA skal fordeles mellom kjøper og selger. Global Home ser en utfordring i hvordan inntekter skal fordeles når plattformen er bruk. I praksis menes dette fordeling av MVA til myndighetene, fortjeneste til Global Home og til den aktøren som benytter Global Homes tjenester. I løsningen Cowedo skal benytte forventer Global Home at den har en innebygd løsning rundt skatt og MVA. Sånn som planen er nå så må de som skal tilby tjenester gjennom Global Home oppgi organisasjonsnummer. Dette tar for seg de fleste problemene rundt rapporteringsplikt. Om de i fremtiden skal tillate privatpersoner å komme på banen sier Vijayandra at de kan ta på seg delvis

rapporteringsansvar. I innledende fase har Global Home fokus på norske leverandører og norske kjøpere, men regner med å treffe på internasjonale problemstillinger etter hvert. Global Home gir uttrykk for at rapporteringsplikt for tredjepart er en etterlengtet løsning og at et klart lovverk vil bli godt mottatt fra deres side.

8.3 Nimber

Nimber er et selskap som gjør at man tjener penger ved å ta med seg varer når man flytter på seg. Selskapet har 125 000 brukere og håndterer mer enn 100 000 leveringer. Dette er altså et delingsselskap innen forsendelser. Vi har fått kontakt med selskapets CEO, Ari Kestin. Han skriver at det kan være en byrde for Nimber med ekstra rapportering, men at dette er avhengig av hva som kreves av dem og hvor store kostnader dette medfører. Han sier også at det blir vanskelig å finne ut av kostnadsstørrelsen før de ser hva som må implementeres i praksis. Nimber stiller seg generelt positive til tiltak som hjelper dem å etterfølge loven, så lenge den er rettfærdig. Transparens er viktig for Kestin, så lenge dette ikke går på akkord med for eksempel konfidensialitet. De sier at Nimber generelt vil være åpne for det Skatteetaten sier og at de vil møte forpliktelser slik at alle effektivt kan utvikle seg sammen.

8.4 Nabohjelp

Appen Nabohjelp er utviklet av OBOS og ble satt i drift i mai 2017. Formålet med appen er å forenkle muligheten til å be om hjelp til å utføre ulike tjenester, leie, kjøpe, selge eller gi bort ting blant naboer. Nabohjelp er knappe 80 000 brukere per august 2018. Digital produktutvikler hos Nabohjelp opplyser at den største brukergruppen befinner seg i tettbebygde strøk i Oslo og Akershus, noe som også vil være naturlig da store deler av OBOS' borettslag befinner seg i dette området.

Nabohjelp forklarer at de har muliggjort for betaling i sin app, men at eventuell betaling for tjeneste/utleie ligger utenfor deres kontroll. Vilkårene som må godkjennes for benyttelse av appen presiserer imidlertid at brukerne må følge regelverk fastsatt i norsk lov. Således må brukere av appen som opptjener

skattepliktig inntekt selv innrapportere dette til myndighetene. Ved kontakt med representant for Nabohjelp ble det presisert at de anså at den delen av brukermassen som vil overgå grensene for skattepliktig inntekt er liten, da de fleste tjenestene som utveksles mellom brukerne er små. Disse vil dermed gå ligge under grensene for når skatteplikt inntreffer for småjobber og tjenester (Skatteetaten, 2018). Kostnadene for Nabohjelp ved innføring av opplysningsplikt som tredjepart i disse tilfellene vil dermed også kunne antas å være lave. Nabohjelp presisere at de i alle tilfeller uansett vil følge regelverket angående formidlingselskaper også ved eventuelle endringer i fremtiden.

9. Muligheter og utfordringer – en diskusjon

Like etter at delingsøkonomiutvalget fremla sin rapport rundt muligheter og utfordringer, arrangerte Fafo et frokostseminar den 14. februar 2017, hvor dette ble diskutert (Fafo, 2017).

Jon Erik Dølvik i Fafo uttalte på dette frokostmøtet at det er alt for tidlig å gi noen empirisk antydning til hva slags konsekvenser delingsøkonomi får for det etablerte arbeidslivet og nordiske forhold, slik at det vil bli spennende å se i tiden fremover.

Herunder vil vi trekke frem viktige poeng fra dette seminaret og også supplere med andre saker vi har funnet rundt temaet. Store deler av diskusjonen nedenfor er hentet fra seminaret.

9.1 Muligheter

Som Anne-Cecilie Kaltenborn, administrerende direktør i NHO Service, la det frem under Fafos frokostmøte den 14. februar 2017, kan vi stille oss positive til delingsøkonomi og alle mulighetene det fører med seg i Norge. Hun sa det slik:

Delingsøkonomi er teknologi som endrer kulturen vår og det å stille seg optimistisk til en slik endring er ikke fordi vi er utpreget naive, men det er heldigvis slik at historisk så har partene i arbeidslivet i Norge klart å

håndtere nettopp teknologisk utvikling og endringer i arbeidslivet på en slik måte at vi har falt ned på bena og ikke kastet ut barnet med badevannet.

For å støtte opp under NHOs uttalelse om Norges evne til å tilpasse seg teknologisk utvikling historisk kan vi vise til et intervju med Arild Aspelund, fagansvarlig for industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU den 19. oktober 2017 (Jære, 2017). Han sier her at i et historisk perspektiv har bedrifter og offentlig sektor i Norge tilpasset seg endringer i fornuftig tempo.

Vi kan vise til Vipps' utrolige suksess i Norge, som er et eksempel på hvordan nordmenn hev seg på digitaliseringsbølgen som skjedde i betalingsverden (Frimand-Anda, 2018), og vi kan vise til intervju med Sigrun Gjerløw Aasland, fagsjef i tankesmien Agenda og teknologiekspert, utført av Telenor, hvor hun uttaler:

Det norske arbeidsmarkedet er eksepsjonelt godt rustet for digitalisering, derfor er vi mye mer digitale enn de fleste andre land allerede. Den norske arbeidslivsmodellen med relativt høye lønninger nederst på lønnsstigen gjør at arbeidsgiver alltid har tatt i bruk all teknologi som tenkes kan, og en godt utdannet befolkning har evnet å ta teknologien i bruk på arbeidsplassen.

(Telenor, 2018)

9.2 utfordringer

9.2.1 Potensielt samfunnsøkonomisk ulønnsomt

Tidligere LO-sekretær Renée Rasmussen sa på frokostmøtet at delingsøkonomien har et stort potensial for ansvarsfraskrivelse, og at det er viktig å være føre var. Dette betyr ikke at de stiller seg negativ til hele industrien, men at de er mindre positive enn delingsøkonomiutvalget var i sin rapport. Uten fornuftig regulering av delingsøkonomien har denne typen økonomisk aktivitet potensial til å bli samfunnsøkonomisk ulønnsomt, ettersom det kan true de tre største inntektskildene i statsbudsjettet; nemlig skatt, MVA og arbeidsgiveravgift.

9.2.2 Sosial dumping

Mye av deltakelse innen delingsøkonomien innebærer mer frilansaktivitet, og i ytterste konsekvens kan man predikere at dette fører til et diffust arbeidsgiveransvar og mindre tilknytning til arbeidslivet (Fyen, 2017a). Dette kan lede til sosial dumping. Sosial dumping, som definert av Store norske leksikon, er «konkurransen hvor arbeidstakers arbeidskraft tilbys på vilkår som ligger langt under det som ellers gjelder.» (Store norske leksikon, 2018).

9.2.3 Grunnleggende rettigheter

En meget viktig utfordring som kommer til å bli mer prevalent fremover er å ivareta arbeidstakers grunnleggende rettigheter som vi i det norske samfunnet er nå på dags dato veldig gode på å ivareta, nemlig fast ansettelse, anstendig lønn, sykepenger og pensjonsordninger (Fyen, 2017b). Dette har ikke blitt diskutert av delingsøkonomiutvalget eller Finansdepartementet og dette er nok fordi det ikke er her det haster mest, men regulering må også legge opp til å ivareta disse gode trygge rammene vi har i Norge.

9.2.4 Mindre sikkerhet

Privat deling av eget hus, bil og eiendeler er mye mer alminnelig akseptert nå enn for kun noen år siden, og det blir mer og mer utbredt. Som nevnt over er det derfor regulering må komme skikkelig på plass. Det som er utfordrende med en slik type økonomisk aktivitet som delingsøkonomi er mangel på trygghet for både tilbyder av goder og kjøper av goder.

La oss ta Airbnb som et eksempel. De er et stort firma som er aktive i store deler av verden, og de er svært vanskelige å komme i kontakt med. Det har vi selv erfart da vi ville få en uttalelse fra dem angående rapporteringsplikt for utleie av fast eiendom i Norge. Dette gjelder selvsagt ikke alle delingsøkonomiplattformer, men man kan tenke seg at kundeservice og garanti for egne utleieobjekter ikke har samme standard som gjennom tradisjonelle utleiebedrifter. Vi kan se på en artikkel fra TV2 skrevet i 2017 om en utleier kalt "Marius" som fikk en marerittssituasjon gjennom Airbnb (Johannessen, 2017). I artikkelen står det at han

gjentatte ganger prøvde å få hjelp fra plattformen, og at Airbnb tok tak i problemet da TV2 også begynte å sende henvendelser. «Marius» ringte Airbnb 17 ganger og kom ikke frem til en som kunne hjelpe. Kort fortalt ble leiligheten til “Marius” rasert og både sykkel for 30.000 og nøkler til bygget ble stjålet.

En av Airbnbs vilkår er at «Verter betaler tre prosent av utleiesummen i gebyr for å blant annet være forsikret gjennom tjenesten». Dette er en trygghet for utleiende, men da må også selskapet ta tak i henvendelser og vise at de er hjelpsomme i saker som denne. Airbnb uttalte etterhvert at “Marius” ikke hadde sendt inn nødvendig informasjon og mente videre at de ikke avviste krav og at det ville bli behandlet når han sendte inn dokumentasjon. Alt dette kom imidlertid i kjølvannet av at TV2 ble involvert. «Dette er merkelig håndtering av et så stort selskap som Airbnb. Man skulle tro de var mer seriøse. Det var påfallende hvor raskt de tok kontakt da de hørte fra TV 2» uttaler “Marius”.

Vi vet ikke nå om situasjonen har løst seg, men poenget med å trekke frem dette eksempelet er at man som tilbyder gjennom en slik tjeneste ofte kan stå alene i det når man opplever problemer, og at det skaper mye hodebry når egne personlige eiendeler blir misbrukt på den måten. Det kan også være forvirrende å forholde seg til at man selv må ordne opp og sende inn alt “riktig” uten å få utfyllende instruksjoner på hvordan dette skal gjøres. Slike eksempler via media kan bli en barriere for mange å benytte seg av selskaper som Airbnb, dersom de føler at de i praksis ikke vil få den hjelpen og de rettighetene de er vant med å få via tradisjonelle selskapsformer.

9.2.5 Fraskrivelse av ansvar

Rundt fraskrivelse av ansvar hadde Tommy Staahl Gabrielsen, tidligere leder av delingsøkonomiutvalget, mye å si under frokostseminaret. Under følger en oppsummering av hans punkter:

Gabrielsen mener at dersom delingsøkonomiplattformer kan komme til å prøve å avskrive seg et arbeidsgiveransvar som de faktisk etter norsk lov har, så har vi et stort problem. Av dette følger utfordringer vedrørende HMS-forhold og arbeidstid, for da blir vernebehovet til norske arbeidstakere ikke overholdt.

Gabrielsen spør seg «Hvis problemet er etterlevning av regelverket, så er spørsmålet, hvordan løser vi det?» Dette blir en komplisert vurdering med «gi og ta», og han mener dette ikke nødvendigvis løses ved lovendring.

10. Analyse

Vi vil i analysen diskutere oppgavens hypoteser og besvare forskningsspørsmålene vi har utarbeidet. Våre hypoteser er som følger:

“Nåværende skattemessige regler er ikke tilpasset delingsplattformenes behov”

Og

“Høringsforslaget som kom den 20. mars i år vil gjøre det enklere for en delingsøkonomiplattform med hensyn til rapportering”

Høringsforslaget viser at samfunnet og regjeringen ser på delingsøkonomi som en naturlig del av vår hverdag. Uber har rukket å bli i stor grad ulovlig her i Norge på grunn av manglende løyve for sjåførere, og aktører som NHO reiseliv har i to år sagt at denne typen økonomisk aktivitet må reguleres for å sikre riktig skattebetaling og likere konkurransevilkår (NHO Reiseliv, 2018).

Vi var som nevnt tidlig i dialog med delingsøkonomiplattformen Cowedo AS, og fikk verdifull innsikt i hva disse ønsket seg av lovverk å forholde seg til. Ønsket var kort fortalt at de fikk et lovverk å forholde seg til. Siden dette var tidlig vår 2018, var det før høringsforslaget ble publisert i mars i år. Andre hendelser rundt samme tid var at LO, Unio, YS og Akademikerne sendte et åpent brev for å understreke viktigheten i en regulert delingsøkonomi. Dette var i perspektiv med å “ta vare på og videreutvikle det velorganiserte arbeidslivet og velferdssamfunnet som vi har i Norge” (Birkelund, 2017). Dette viser i stor grad at det som var realiteten i lang tid før høringsforslaget kom på banen ikke var tilpasset delingsøkonomien optimalt.

10.1 Hva er gjeldende regelverk for skatt og merverdiavgift?

Vi vil i analysen i vår oppgave fokusere på det skattemessige perspektivet i denne problemstillingen, for å kunne besvare hypotesen nevnt ovenfor.

Det er per i dag knyttet utfordringer til omfanget av delingsøkonomi hva gjelder skattesystemet. Dagens skatteregler dekker tjenesteyternes aktiviteter, men skatteloven (sktl.) og merverdiavgiftsloven (mvl.) har lovbestemmelser som i økende grad kan være utdaterte eller i gråsonen for hva de klarer å fange opp av den økonomiske aktiviteten.

Skatte- og merverdiavgifts-regelverket regulerer delingsøkonomien på lik linje som annen økonomisk aktivitet. Det er altså ingen særskilte regelverk angående skatter og avgifter knyttet til delingsøkonomi (Olsen, 2017).

Jf. sktl. §5-1 og §6-1 er henholdsvis inntekter derfor skattepliktige og kostnader fradragsberettigede. Delingsøkonomi kan benyttes både av næringsdrivende og personer som ønsker å benytte denne typen plattform for å leie ut eiendeler eller tilby tjenester. Når det gjelder tjenester er disse også regulert av skattereglene på samme måte som utleie (Olsen, 2017).

Når det gjelder regelverket angående utleie av kapitalgjenstander som utleie av bolig er dette skattepliktig, jf. sktl §7-2 første ledd. Det har allikevel inntil nå vært vilkår som har gitt skattefritak dersom de er oppfylte, for eksempel skattefri utleie dersom utleier benytter seg av mer enn halve boligen selv regnet etter utleieverdi (sktl. §7-2 (1) bokstav a), eller at utleie inntil kr 20 000 er skattefritt per år (regnet etter utleieverdi) selv dersom utleier leier ut mer enn halvparten av boligen (sktl. §7-2 (1) bokstav b). Disse unntakene fra skatteplikt er gjeldende når leieforholdet varer i mer enn 30 dager. Fra og med inntektsåret 2018 har lovbestemmelsen vedrørende skattefritak for korttidsutleie (mindre enn 30 dager) blitt fjernet, slik at utleieinntekten som overstiger bunnfradraget på kr 10 000 nå vil være skattepliktig selv ved utleie av mindre enn halvparten av egen bolig (Nordstrøm, 2017).

Utleie av andre kapitalgjenstander, for eksempel en gressklipper, er å anse som skattepliktig. Imidlertid er ligningspraksis at utleieinntekter per person per inntektsår under kr 10 000 ikke er å anse som skattepliktig overskudd (Skattedirektoratet, 2017).

For personer som ikke er næringsdrivende vil dette si å skaffe seg inntekt på hobbybasis, enten ved utleie av kapitaleiendom/kapitalgjenstander, eller ved tjenesteyting. Det er imidlertid ingen klar grense mellom det å bedrive en hobby og å drive næringsvirksomhet, der sistnevnte er skattepliktig. Denne grensens kriterier er vurdert ut ifra om virksomheten «drives for egen regning og risiko, har et visst omfang, er egnet til å gå med overskudd over tid og tar sikte på en viss varighet» (Skatteetaten, 2016b). Disse fire vilkårene er kumulative og må være oppfylte for at virksomheten er å anse som skattepliktig næringsvirksomhet.

Dagens regelverk har utfordringer når det kommer til når tjenesteytingen skal anses som en virksomhet og når den ikke skal dette, slik at det kan være utfordrende for tjenestetilbydere som yter sine tjenester i begrenset omfang å fastslå hvorvidt deres inntekter er skattepliktige. Personer som bedriver tjenesteyting som ikke anses som næringsdrivende vil kunne motta inntil kr 1 000 skattefritt for arbeid fra én arbeidsgiver, og grensen er kr 6 000 per betaling dersom tjenesteytingen foregår i betalerens hjem (Olsen, 2017). Da omfanget av aktiviteten som tjenesteyteren utfører ikke vil være klart før etter at aktiviteten er avsluttet, vil det kunne være utfordrende å vite hva de skattemessige reglene/kravene for aktiviteten til slutt vil være.

Samme utfordring vedrørende om aktørene er næringsdrivende eller ikke møter man i merverdiavgiftsregelverket, da det kun er næringsdrivende som er MVA-pliktige. Aktører som driver virksomhet og har en samlet omsetning på over kr 50 000 kroner innenfor en 12-måneders periode har plikt til bokføring, å levere næringsoppgave sammen med skattemeldingen og å registrere seg i Merverdiavgiftsregisteret (NOU Norges offentlige utredninger, 2017).

10.2 Hva er reglene for rapporteringsplikt?

I delingsøkonomirapporten fra Skattedirektoratet (2017) erkjennes det at formidlerne av delingsøkonomitjenestene (for eksempel Airbnb) vil møte utfordringer dersom disse skal rapportere til Skatteetaten. Dette er pga. ulik skattemessig behandling av de ulike tjenestetilbyderne (problematikken rundt virksomhet/ikke virksomhet) som benytter seg av samme plattform. Formidleren vil derfor ikke kunne besitte all informasjon nødvendig for å kunne avgjøre de skattemessige forutsetningene som skal legges til grunn for hver enkelt tjenestetilbyder.

I henhold til sktfvl. §10-2 plikter enhver tredjepart «etter krav fra skattemyndighetene å gi opplysninger som kan ha betydning for noens skatteplikt». Dette er imidlertid ikke et pålagt krav om rapportering.

Dagens rapporteringsordning omfatter også delingsøkonomien. Her er det tjenestetilbyderen som har ansvar for at dens skattemessige forhold blir innrapportert slik at beregning av skatt og eventuelt MVA blir korrekt (Olsen, 2017). Kundene har ingen rapporteringsplikt.

10.3: Hvordan vil høringsforslaget påvirke samfunnet?

Høringsforslaget vil sørge for at det blir vanskeligere med skatteunndragelse, og det er gunstig for samfunnet som helhet hvis andel svart økonomi kan begrenses. Dersom opplysningsplikten i høringsforslaget blir vedtatt, vil dette sørge for at tradisjonelle firmaer og plattformsselskaper konkurrerer mer jevnbyrdig og at ingen vil ha en klar fordel over den andre.

Som sådan så setter dette delingsøkonomi mer på agendaen, det blir mer snakk om dette og mer omtale i media, samt flere forskningsartikler og skoleoppgaver. Det gjør at interessen har økt og vil øke i fremtiden, og det gjør at vi alle begynner å ta delingsøkonomi mer seriøst, og ikke bare som en fritidssysself den yngre generasjonen prøver ut. Det vil ikke være en katalysator for vekst, men det er heller ingen hinder.

Et slikt høringsforslag gjør det mer “reelt” å drive forretning innen området, og det kan bli enklere for de som har nølt med om de vil starte en bedrift innen deling til å tre over dørstokken nå som de ser at regulering kommer på banen. Disse meningene gjenspeiles i intervjuobjektene våre. Noen oppstartsbedrifter som kanskje har kviet seg fra å komme på banen eller ikke har prøvd i det hele tatt fordi de er usikre på de lovmessige rammene, vil nå slippe kostnadene det er å undersøke dette ved klar og tydelig lovgivning. På den måten vil høringsnotatet motarbeide innovasjonstap med forslagene sine.

Som nevnt nå så vil mer regulering føre til at delingsøkonomiplattformer blir mer sidestilt med tradisjonelle aktører, men dette fører ikke til at det blir helt likt fordi det er mindre trygghet med tanke på pensjonsordning, sykemelding osv. Jobber man i en delingsøkonomibedrift kan man bli ansett som selvstendig næringsdrivende og ikke tradisjonell arbeidstaker.

Fordi det blir mer legitimt å jobbe i delingsøkonomi kan folk som har litt vanskeligheter for å trå inn i norsk arbeidsliv ha enda lettere for å søke alternativer slik som delingsøkonomijobber, og dette kan kanskje skape en skjev fordeling av minoriteter i denne type jobber. Dette blir spekulasjon, akkurat som andre poeng nevnt i dette avsnittet. Dette er en trend som vil være negativ ettersom vi ønsker de inn i arbeidslivet på lik linje med alle andre. Det er en kjent sak at det er vanskeligere å få jobb når man har et utenlandsk navn. Det dukker stadig opp nye nyhetsartikler som handler om folk som ikke får jobb eller bytter navn og så får jobb, og Fafo har skrevet en rapport rundt et eksperiment som omhandlet nettopp dette (Midtbøen & Rogstad, 2012). Det ble vist at det var 25 % mindre sjanse for å bli kalt inn til jobbintervju med et utenlandsk navn. Dette kan påvirke det vi nevnte over om at det kan bli skjev fordeling i delingsøkonomien ettersom navnet ditt påvirker sjansen for å få en tradisjonell jobb.

Det blir enklere for forbrukere å delta, spesielt for de som er på grensen hobby/næring og ikke er sikker på hvordan de skal forholde seg til dette, ettersom rapportering nå skal bli tatt hånd på deres vegne. Man trenger ikke lenger være usikker på hva man skal foreta seg og tilliten til det norske skattesystemet kan bli enda høyere som resultat.

11. Konklusjon

Det finnes ingen særskilte regelverk angående skatter og avgifter knyttet til delingsøkonomi. Det reguleres på lik linje med annen økonomisk aktivitet. Den uklare grensen mellom skattefriinntekt opptjent som hobby og skattepliktig næringsvirksomhet skaper utfordringer rundt skatterapportering og fører til tap for det norske samfunnet. Man må selv rapporterte inn skiftet fra hobby til næring.

Formidlere av delingsøkonomitjenester møter utfordringer dersom disse skal rapportere til Skatteetaten. Problematikken rundt hobby/næringsvirksomhet gjør at ulike tjenestetilbydere vil ha ulik skattemessig behandling. Forslaget om en samlet pott for inntekt, for så å skatte av alt etter et visst beløp, vil kunne løse denne utfordringen.

Finansdepartementets høringsnotat går ut på å i første omgang å pålegge en tredjepartsrapporteringsplikt for plattformsselskaper når det gjelder utleie av fast eiendom, og senere utvide opplysningsplikten slik at den involverer og omfatter bredden i delingsøkonomien.

Høringsforslaget vil påvirke samfunnet ved at delingsplattformer blant annet blir mer sidestilt med tradisjonelle aktører, noe som vil ha en meget positiv samfunnsnytte. Det kan unngås tap av innovative ideer ved at ordentlig regulering kommer på plass, fordi firmaer lettere vil kunne komme på banen når de vet hvordan de skal forholde seg til lovverket.

Historisk sett har Norge håndtert teknologisk utvikling godt, og det er ingen grunn til å tro at det vil bli annerledes nå. En nytte-kostnadsanalyse har vist at opplysningsplikt vil være samfunnsøkonomisk overveiende fordelaktig. Skatteunndragelse vil bli redusert og det vil bli opprettet en mer sammenlignbar konkurransesituasjon for tradisjonelle selskaper. Norge går riktig vei ved implementering av en slik opplysningsplikt riktig vei, fordi trenden rundt lovmessig håndtering av delingsøkonomien er lik som andre land i Norden.

Det kommer frem av samtaler med aktører i industrien at tredjepartsrapportering vil bli mottatt positivt. De færreste firmaer ønsker å drive forretning i gråsonen av loven og klare retningslinjer er etterspurt. Norge har nå aktivt kommet med forslag og tiltak for å møte dette behovet.

Ideen bak en bredere rapporteringsplikt enn kun for utleie av fast eiendom vil dra fordel av å ikke vente for lenge med å bli implementert, i fare for at utbredelsen av delingsøkonomien vokser fortere enn antatt.

12. Referanseliste

- Allingham, M. G., & Sandmo, A. (1972). Income Tax Evasion: A Theoretical Analysis. *Journal of Public Economics*, 1, 323–338
- Alsos, K., Jesnes, K., Øistad, S., & Nesheim, T. (2017). Når sjefen er en app. Hentet fra www.faf.no/images/pub/2017/20649.pdf
- Altinn. (2017). Altinn - Hobby eller næringsvirksomhet? Hentet 21. april 2018 fra www.altinn.no/starte-og-drive/starte/for-oppstart/arbeidstaker-eller-naringsdrivende2
- Birkelund, H. R. (2017). Få opp farta, Erna! Det er kravet fra fire hovedorganisasjoner som vil ha svar om delingsøkonomi | FriFagbevegelse.no. Hentet fra <https://frifagbevegelse.no/nyheter/fa-opp-farta-erna-det-er-kravet-fra-fire-hovedorganisasjoner-som-vil-ha-svar-om-delingsokonomi-6.158.468911.ad3aa20339>
- Böcker, L., & Meelen, T. (2017). Sharing for people, planet or profit? Analysing motivations for intended sharing economy participation. *Environmental Innovation and Societal Transitions*, 23, 28–39.
<https://doi.org/10.1016/J.EIST.2016.09.004>
- Cowedo. (2018). Cowedo. Hentet 14. januar 2018 fra <https://cowedo.no/#/>
- Deloitte. (2016). Fire ud af 10 indrømmer skattesnyd med udlejning | Deloitte. Hentet 4. april 2018 fra <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/fire-ud-af-10-indrommer-skattesnyd-med-udlejning?publisherId=4119075&releaseId=8252521>
- Erhvervsministeriet. (2017). *Strategi for vækst gennem deleøkonomi*. Hentet fra <https://em.dk/publikationer/2017/deleokonomisk-strategi>
- Fafo. (2017). Fafo-frokost om delingsøkonomi. Hentet fra www.youtube.com/watch?v=a-a4JxVmCSI
- Finansdepartementet. (2018). *Høringsnotat - Opplysningsplikt for formidlingsselskaper mv*. Hentet fra www.regjeringen.no/contentassets/f414bf61a10b4630b2a59fe4617f9013/mmt-horingsnotat-opplysningsplikt-for-formidlingsselskaper.pdf
- Finansdepartementet vil at deleaktører skal rapportere til Skatteetaten. (2018). *NHO Reiseliv*. Hentet fra www.nhoreiseliv.no/vi-mener/delingsokonomi/nyhet/2018/foeslar-rapporteringsplikt-for-

deleplattformer

- Frimand-Anda, S. (2018). Vipps har plattformssuksess - Finansfokus. Hentet fra www.finansforbundet.no/finansfokus/2018/01/22/vipps-har-plattformssuksess
- Fyen, S. (2017a). Vestviken 24 - Deling kan gi dumping. Hentet fra www.vestviken24.no/vv24naringsliv/okonomi-og-naringsliv/it-og-telekom/deling-kan-gi-dumping/s/5-83-58364
- Fyen, S. (2017b, February). - Delingsøkonomien kan ha ødeleggende påvirkning på det norske arbeidsmarkedet. Hentet fra <https://agendamagasinet.no/artikler/delingsokonomirapporten>
- Hågensli, M., & Solibakke, M. H. (2016). Delingsøkonomien i Norge : kartlegging og kategorisering av delingstjenester i det norske markedet. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/2432392>
- Hamari, J., Sjöklint, M., & Ukkonen, A. (2015). The sharing economy: Why people participate in collaborative consumption. *Journal of the Association for Information Science and Technology*. <https://doi.org/10.1002/asi.23552>
- Haugsbø, F. (2017, April 5). Skatteetaten: Ni av ti «proffe» Uber-sjåførere snyter på skatten - VG. Hentet fra www.vg.no/nyheter/innenriks/i/RMkpW/skatteetaten-ni-av-ti-proffe-uber-sjaafoerer-snyter-paa-skatten
- Hjelmås, M. B., Stensrud, M. H., & Wilson, S. (2016). Bacheloroppgave - Entreprenørskap Bacheloroppgave Delingsøkonomi og endring av tradisjonelle forretningsmodeller. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2429204/bachelor2016024.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Hopland, S. (2017). Uber trekker seg ut av Norge - Uber - Næringsliv - E24. *E24*. Hentet fra <https://e24.no/naeringsliv/uber/uber-trekker-seg-ut-av-norge/24158917>
- Jære, L. (2017). Ny teknologi åpner for vekst og innovasjon - Viderebloggen - NTNU. Hentet fra www.viderebloggen.no/teknologi-apner-vekst-innovasjon/
- Johannessen, A., Christoffersen, L., & Tufte, P. A. (2011). *Forskningsmetode for økonomisk-administrative fag. 3.utg* (3 utg). Oslo: Abstrakt forlag.
- Johannessen, K. (2017). Marius skulle bare leie ut et rom gjennom Airbnb - fikk hele sommeren ødelagt. *TV2*. Hentet fra www.tv2.no/a/9290214
- Kleven, H. J., Knudsen, M. B., Kreiner, C. T., Pedersen, S., & Saez, E. (2011).
-

-
- Unwilling or unable to cheat? Evidence from a tax audit experiment in Denmark. Econometrica* (Vol. 79). <https://doi.org/10.3982/ECTA9113>
- Kleven, Ø. (2016). Nordmenn på tillitstoppen i Europa. *Samfunnspeilet*, 2, 13–18. Hentet fra www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/_attachment/269579?_ts=1555305a1f0
- Latham, G. P., & Pinder, C. C. (2005). Work Motivation Theory and Research at the Dawn of the Twenty-First Century. *Annual Review of Psychology*, 56(1), 485–516. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.55.090902.142105>
- Lindqvist, J. (2016). Nu lägger Uber ner Uberpop. *Dina Pengar*. Hentet fra www.expressen.se/dinapengar/uber-lagger-ned-uberpap
- Midtbøen, A., & Rogstad, J. (2012). *Diskrimineringens omfang og årsaker Etniske minoriteters tilgang til norsk arbeidsliv*. Oslo. Hentet fra www.samfunnsforskning.no
- Nagell, E., & Lodden, S. L. (2017). Handelshøyskolen BI - campus Stavanger. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2467295/1691762.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Näringsdepartementet. (2016). *Taxi och samåkning – i dag, i morgon och i övermorgon, SOU 2016:86*. Hentet fra www.regeringen.se/4ae146/contentassets/ec5ef41ea6a242e8bc74da300fc72edc/sou-2016_86-webb.pdf
- NHO Reiseliv. (2018). NHO Reiseliv gir full støtte til forslag om opplysningsplikt for formidlingsselskaper Hentet 6. juni 2018 fra www.nhoreiseliv.no/vi-mener/delingsokonomi/nyhet/2018/horingssvar-om-opplysningsplikt-for-formidlingsselskaper
- Nordstrøm, J. (2017). Dette er de viktigste skatteendringene i 2018 - Skatt - Privat - E24. Hentet 7. januar 2018 fra <https://e24.no/privat/skatt/dette-er-de-viktigste-skatteendringene-i-2018/24221747>
- NOU Norges offentlige utredninger. (2017). Delingsøkonomien - muligheter og utfordringer, 4. Hentet fra www.regjeringen.no/contentassets/1b21cafea73c4b45b63850bd83ba4fb4/nou/pdfs/nou201720170004000dddpdfs.pdf
- Olsen, L. (2017). Delingsøkonomi – rapport fra Skattedirektoratet. Hentet fra www.skatteetaten.no/globalassets/skattedirektoratets-
-

rapporter/delingsokonomirapport-fra-skatteetaten.pdf

Rettsregel - Jusleksikon.no. (2018). In *jusleksikon*. Hentet fra
<https://jusleksikon.no/wiki/Rettsregel>

Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>

Skattedirektoratet. (2017). Skatte-ABC 2016/2017, 1(38). Hentet fra
www.skatteetaten.no/contentassets/dc2d77040b0746f8a3714d878c5c3f26/skatte-abc-2016-2017.pdf

Skatteetaten. (2016a). Skatteetaten - Delingsøkonomi. Hentet fra
www.skatteetaten.no/delingsokonomi

Skatteetaten. (2016b, December 9). Skatteetaten - Hobby eller næring? Hentet 9. januar 2018 www.skatteetaten.no/bedrift-og-organisasjon/starte-og-drive/er-jeg-naringsdrivende

Skatteetaten. (2017). Skatteregler for korttidsutleie av bolig og fritidseiendom i 2018 - Skatteetaten. Hentet 9. juni 2018 fra
www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/bolig-og-eiendeler/bolig-eiendom-tomt/utleie/korttidsutleie-av-bolig-og-fritidseiendom/skatteeregler-2018

Skatteetaten. (2018). Småjobber og tjenester - Skatteetaten. Hentet 12. februar 2018 fra www.skatteetaten.no/person/skatt/hjelp-til-riktig-skatt/arbeid-trygd-og-pensjon/hobby-ekstrainntekt-og-smajobber/smajobber-og-tjenester

Skatteministeret. (2018). Skattemyndighetene indgår historisk samarbejdsaftale med Airbnb - Skatteministeriet. Hentet 22. juni 2018 fra Retrieved June 22 2018

www.skm.dk/aktuelt/presse/pressemeddelelser/2018/maj/skattemyndighetene-indgaar-historisk-samarbejdsaftale-med-airbnb

Sosial dumping – Store norske leksikon. (2018). In *snl*. Hentet fra
https://snl.no/sosial_dumping

Strukturert intervju – Store norske leksikon. (2018). In *SNL*. Hentet fra
https://snl.no/strukturert_intervju

Telenor. (2018). Teknologien endrer samfunnet - bør det glede eller bekymre? Hentet fra www.telenor.no/om/teknologi-norge/teknologien-endrer-samfunnet.jsp

The Hub. (2017). The Hub | Cowedo. Retrieved January 14, 2018, from
<https://hub.no/jobs/company/cowedo>

Vedlegg

E-postkorrespondanse Nabohjelp

Fra: Nabohjelp <naohjelp@postboks.no>
 Sendt: tirsdag 28. august 2018 kl. 08
 Til: Torbjørn
 Emne: Kunderinnspill - svar på noe spesielt vedr. digitalisering

Hei Torbjørn,
 Takk for innmeldelsen din, spesielt at du skriver på Nabohjelp i forbindelse med digitalisering. Jeg skal forsøke å svare på spørsmårene dine best mulig. Nabohjelp har vært i drift siden mai 2017, og det kommer vi som 8000 brukere. Vi ser at de fleste har innmeldinger om de har mange saker innført en måned eller 3-5 måneder, selv om vi har et system i Oslo og Akershus.


1. Hvordan tror du nedleggelsesprosessen vil skje i de neste 1-2 årene?

Nabohjelp er i oppstartfasen, og vi har allerede begynt å utvikle nye funksjoner. Vi har allerede fått innmeldinger om at det er vanskelig å bruke systemet, og vi har allerede begynt å utvikle nye funksjoner. Vi har allerede fått innmeldinger om at det er vanskelig å bruke systemet, og vi har allerede begynt å utvikle nye funksjoner. Vi har allerede fått innmeldinger om at det er vanskelig å bruke systemet, og vi har allerede begynt å utvikle nye funksjoner.

2. Hva er de største utfordringene under nedleggelsen?

Hvilke deler av prosessen vil du se på som de største utfordringene? Hvilke deler av prosessen vil du se på som de største utfordringene? Hvilke deler av prosessen vil du se på som de største utfordringene?

Med vennlig hilsen
 Malin Skjold
 Digitaliseringsleder og
 976 4481


 Nabohjelp
 er gratis

Havningsveing 1 | Postboks 1000 | 0403 Stovsnes | 0219 Oslo
 Telefon: 02222 | E-post: info@naohjelp.no | www.naohjelp.no

E-postkorrespondanse Nimer

Fra: Ari from Nimer <ari.kashin@nimer.intecom-ena.com>
Sendt: mandag 27. august 2018 11:39
Til: eric@taxuser.org@intecna.com
Emne: Misbrukerene søker nye på åpen spørsmål vedr. delingskassen

Hi Mattie,

Thank you for reaching out. Perhaps this is a bigger conversation than 3 questions. But here is our feedback and happy to discuss more in depth.

1. Any additional reporting and perhaps data collection may be a burden to Nimer. It all depends on what is required from us, and at what cost to Nimer and to our community. It is hard for us to assess what is the cost to Nimer until we understand what is being asked from us. But in general we are supportive of any measure that helps our community meet the requirements of the law as long as they are not onerous or unfair.
2. We support transparency. Yet, the onus on declaring income from any source, sharing economy or not, is on the individual. As long as this remains, we are happy to study ways we can help make it transparent, as long as what we are being required to do is not in breach of other laws, such as confidentiality.
3. We do not share information about our size and community. Yet, we do share that we have over 125,000 users and that handle more than 100K Deliveries.

In general, I would prefer to enter into a constructive discussions with the tax and regulation authorities so we can both maximise the potential of sharing economy services, help promote them by clarifying both tax and VAT obligations, and make sure that users of such service meet their obligations so we can all grow effectively.

If you wish to discuss more, I am happy to find some time.

Best,

Ari Kashin

CEO



Powered by Intecom